

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

УЗГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-наукової програми
«Медицина»
професор І. Кайдашев
Гарант освітньо-наукової програми
«Стоматологія»
професор І. І Каченко
Гарант освітньо-наукової програми
«Педіатрія»
професор В. Похилько
Гарант освітньо-наукової програми
«Громадське здоров'я»
професор І. Голованова
Гарант освітньо-наукової програми
«Біологія»
професор С. Білаш

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор ЗВО з наукової роботи
ПДМУ
професор І. Кайдашев
«16» червня 2024 року

Заслухано на засіданні Вченої ради
ПДМУ

«16» червня 2024 року,
протокол № 9

Секретар Вченої ради
доцент В. Філатова

СИЛАБУС
ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ОСВІТА ТА ПСИХОЛОГІЯ
СПІЛКУВАННЯ
для здобувачів ступеня доктора філософії
галузей знань: 22 – Охорона здоров'я, 09 – Біологія
спеціальностей: 222 – Медицина, 221 – Стоматологія, 228 – Педіатрія, 229 –
Громадське здоров'я, 091 – Біологія і біохімія

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Педагогіка та психологія вищої освіти
та психологія спілкування

Освітньо-наукові програми	«Медицина» (режим доступу: https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/222medicine), «Стоматологія» (режим доступу: https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/221dentistry), «Педіатрія» (режим доступу: https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/228pediatrics), «Громадське здоров'я» (режим доступу: https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/229public-health), «Біологія» (режим доступу: https://science.pdmu.edu.ua/educational/postgraduate-studies/admission/speciality/091biology)
Галузі знань	22 – Охорона здоров'я, 09 – Біологія
Спеціальності	222 – Медицина, 221 – Стоматологія, 228 – Педіатрія, 229 – Громадське здоров'я, 091 – Біологія і біохімія
Курс	2
Семестр	3,4
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/години	3 / 90, з них лекції – 10 год., семінарські заняття – 26 год., самостійна робота – 54 год. У курсі передбачено 2 змістові модулі. Завершується дисципліна – заліком
Мова викладання	українська
Предмет вивчення	Процес формування у здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, необхідних для виконання функціональних обов'язків викладача закладу вищої освіти, здатних до: організації та реалізації освітнього процесу в медичному університеті; удосконалення змісту освіти, розроблення нових навчальних курсів, інтегративних зокрема; оновлення/створення засобів навчання; модернізації традиційних, а також використання новітніх методів, прийомів і організаційних форм навчання у вищій медичній школі; втілення освітніх інновацій; проєктування результатів навчання; забезпечення збільшення участі здобувачів

	наукового ступеня PhD у наукових дослідженнях; ефективної педагогічної взаємодії зі здобувачами вищої освіти, колегами, пацієнтами в умовах закладів охорони здоров'я тощо
Мета	Підготовка аспірантів до професійно-педагогічної діяльності в медичному закладі вищої освіти, формування наукового мислення на основі теоретичних знань та практичної підготовки, оновлення, поглиблення ключових професійних компетентностей, а також вільного спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому відповідно до вимог системи якості підготовки кадрів для сфери охорони здоров'я.
Зв'язок з іншими дисциплінами	Місце дисципліни визначається її структурно-логічним зв'язком з іншими дисциплінами, зокрема: ОК Філософія, ВК Професійні комунікації. Ключові компетенції, ВК Українське професійне мовлення: лікар – пацієнт, ВК Медична психологія. .
Форми навчання	Очна (денна, вечірня), заочна.
Результати навчання	Освітній компонент забезпечує набуття знань із загальної педагогіки, педагогіки вищої освіти, професійної педагогіки, педагогічної інноватики, теорії комунікації, освітнього менеджменту, педагогічної іміджелогії, психології, що передбачає засвоєння змісту основних термінів, що використовують для позначення методологічних понять педагогіки вищої школи – "педагогічна концепція", "педагогічна закономірність", "педагогічна ідея", "педагогічний принцип"; змісту основних термінів, що репрезентують процесуальні поняття педагогіки вищої школи – "освіта", "навчання", "виховання", "формування", "розвиток", "освітній процес"; концептуальні засади функціонування вищої освіти, медичної зокрема, в Україні та за кордоном; змісту термінів, що слугують для позначення сутнісних категорій педагогіки вищої школи – "структура професійно-педагогічної діяльності викладача закладу вищої освіти", "начальна діяльність здобувача вищої освіти", "індивідуальний та диференційований підходи", "управління освітнім процесом", "гуманізація і гуманітаризація освіти", "інтернаціоналізація освіти"; зміст понять "педагогічна техніка", "педагогічна культура", "педагогічна майстерність"; основні категорії дидактики вищої школи – "рівні освіти", "зміст освіти", "засоби навчання", "закони навчання", "принципи навчання", "методи, прийоми навчання", "організаційні форми навчання", "педагогічний контроль", "технології навчання", "самостійна робота студентів"; змісту понять "освітнє середовище", особливості освітнього середовища медичних закладів вищої освіти; змісту понять, які становлять категоріальний апарат педагогічного менеджменту та іміджелогії; понять, що репрезентують теорію комунікації і психологію. У процесі вивчення навчальної дисципліни повинні бути сформовані такі вміння : трактувати зміст основних

понять (методологічних, процесуальних, сутнісних) загальної і професійної педагогіки, дидактики вищої школи, педагогічного менеджменту, іміджелогії; застосовувати теоретичні знання з педагогіки та психології вищої освіти в практичній професійно-педагогічній діяльності викладача медичного університету і лікувальній/лікувально-діагностичній/профілактичній діяльності лікаря; проводити викладацьку діяльність на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного, інтегративного, аксіологічного підходів з урахуванням сучасних надбань освітніх, педагогічних, а також суміжних наук з метою досягнення здобувачами вищої освіти запланованих/програмних результатів навчання, формування soft skills; управляти навчально-пізнавальною діяльністю здобувачів вищої освіти; організувати самостійну й науково-дослідну роботу здобувачів вищої освіти, надавати консультативну підтримку з урахуванням їхніх індивідуальних освітніх потреб з метою покращення результатів освітньої/науково-дослідної діяльності; добирати/структурувати/удосконалювати зміст освітніх компонентів, розробляти нові, інтегративні зокрема, навчальні курси; проектувати результати навчання; оновлювати/розробляти навчальні плани, програми, силабуси, засоби навчання (підручники, посібники тощо); обирати валідний інструментарій оцінювання, оновлювати/розробляти нові засоби педагогічного контролю з метою об'єктивного оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти; проводити формативне (формувальне) оцінювання, підтримувати зворотній зв'язок зі студентами щодо результатів сумативного оцінювання; застосовувати можливості традиційних та новітніх технологій, інформаційно-комунікаційних зокрема, з метою покращення освітнього процесу; створювати власний позитивний імідж, корегувати його; здійснювати конструктивну й педагогічно доцільну комунікацію і взаємодію, аргументувати, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування і висновки з питань педагогіки вищої школи та медичної освіти до педагогічної і лікарської спільнот, середнього і молодшого медичного персоналу, пацієнтів, їх родичів, або інших осіб, які ними опікуються (у разі потреби) широкого загалу; трактувати визначення спілкування, діяльності, суспільних відносин; диференціювати когнітивний, афективний, контактний аспекти спілкування; аналізувати засоби спілкування; диференціювати поняття: "міжособистісне спілкування", "рольове спілкування", "соціальна позиція", "соціальний статус", "ритуальне спілкування", "імперативне спілкування"; трактувати функції спілкування; пояснювати значення спілкування як людської потреби: афіліація, соціальна підтримка, самотність, емоційна ізоляція, атракція; пояснювати зворотній зв'язок при спілкуванні; визначати види спілкування та його функції; вирізняти поняття

	"контакт", "просторовий контакт", "контакт зацікавленості", "мотив", "інтерес", "контакт обміну".					
Види занять	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота.					
Структура дисципліни	№	Назва теми	Кількість годин			
			Л	С	СР	Σ
	Змістовий модуль 1 "Педагогіка та психологія вищої освіти"					
	1	Об'єкт і предмет педагогіки вищої освіти. Основні функції та завдання педагогіки вищої освіти. Вища школа як педагогічна система. Основні категорії педагогіки вищої освіти: методологічні, процесуальні, сутнісні. Структура й особливості освітнього процесу у вищій медичній школі.	2	-	1	3
	2	Педагогіка вищої медичної освіти. Структура й особливості освітнього процесу у вищій медичній школі.	-	-	1	1
	3	Педагогічна майстерність. Педагогічні здібності. Педагогічна творчість. Педагогічна ситуація.	-	-	2	2
	4	Педагогічна культура. Педагогічна техніка.	-	-	2	2
	5	Педагогічне спілкування. Стили педагогічного спілкування. Моделі педагогічного спілкування.	2	-	-	2
	6	Полікультурна компетентність викладача. Здатність до міжкультурної комунікації.	-	-	1	1
	7	Педагогічний менеджмент. Предмет, продукт і результат діяльності менеджера освітньої сфери. Роль особистості менеджера в підвищенні ефективності функціонування педагогічних систем.	-	-	2	2
	8	Психолого-педагогічні вимоги до викладача вищої школи. Структура професійно-педагогічної діяльності викладача закладу вищої освіти в контексті сучасних наукових досягнень. Стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». Оцінювання професійно-педагогічної діяльності науково-педагогічних працівників. Педагогічний стрес. Особливості його перебігу. Засоби саморегуляції. Поняття про професійне вигорання та професійні деформації.	-	2	2	4
	9	Акмеологічні й аксіологічні засади формування професійної майстерності.	-	2	-	2
10	Компетентнісний підхід в освіті. Гуманізація і гуманітаризація освіти. Університетська автономія. Інтернаціоналізація вищої освіти.	-	2	2	4	
11	Студентство як соціальна група. Психологічні особливості адаптації	-	-	1	1	

	студентів у закладі вищої освіти. Навчальна діяльність здобувача вищої освіти.				
12	Психолого-педагогічні особливості студентського віку. Урахування типологічних, індивідуальних і гендерних особливостей студентів у процесі навчання.	-	-	1	1
13	Дидактика вищої школи. Закони, принципи і правила дидактики в контексті системного підходу.	2	-	-	2
14	Сутність понять "зміст освіти", "зміст навчання", "знання", "уміння", "навички". Поняття «soft skills», «hard skills». Засоби навчання.	-	2	2	4
15	Організаційні форми навчання у вищій школі. Методика підготовки та проведення лекційних, практичних і семінарських занять у вищій медичній школі.	-	-	2	2
16	Лекторська майстерність викладача закладу вищої освіти. Особливості наукового стилю мовлення.	-	2	-	2
17	Самостійна робота студентів. Особливості організації самостійної роботи студентів медичних закладів вищої освіти.	-	-	1	1
18	Сучасні освітні технології. Взаємозв'язок між освітніми, педагогічними й навчальними технологіями. Дидактичні можливості інформаційно-комунікаційних технологій.	-	-	1	1
19	Педагогічний контроль у вищій школі. Форми, методи. Поняття про формативне (формувальне) і сумативне оцінювання. Основні поняття тестології. Роль тестового контролю у вищій медичній освіті.	-	-	2	2
20	Поняття «якість вищої освіти». Нормативно-правова база, що регламентує забезпечення якості вищої освіти. Поняття про зовнішнє і внутрішнє забезпечення якості вищої освіти. Критерії та індикатори якості вищої освіти. Ліцензування та акредитація	-	-	1	1
21	Освітні інновації: сутність, функції, структура, суб'єкти	-	-	1	1
22	Поняття «освіта протягом життя». Самоосвіта, саморозвиток і самовиховання особистості.	-	-	1	1
23	Поняття про освітнє середовище. Особливості освітнього середовища медичних закладів вищої освіти. Педагогічний імідж. Імідж закладу вищої освіти. Імідж викладача закладу вищої освіти. Механізми формування особистого іміджу. Рейтинги в освіті.	-	2	1	3

Усього за змістовим модулем 1		6	12	27	45
Змістовий модуль 1 "Психологія спілкування"					
24	Становлення психології як науки. Психіка і мозок. Психіка і свідомість.	-	-	2	2
25	Місце психології в системі наук. Основні напрями, структура і методи психології.	-	-	2	2
26	Психологія особистості. Теорії особистості.	-	-	2	2
27	Теоретико-методологічні передумови дослідження спілкування.	-	-	2	2
28	Психодіагностика особливостей вербального та невербального спілкування. Психотренінг навичок спілкування.	-	2	2	4
29	Психологічні особливості вербальної комунікації.	-	-	2	2
30	Характеристика людини за першим враженням. Психотренінг навичок спілкування.	-	2	-	2
31	Психодіагностика рівня конфліктності. Психотренінг навичок спілкування.	-	2	-	2
32	Конфліктне спілкування.	-	-	2	2
33	Маніпуляції у спілкуванні: види та способи захисту	-	2	2	4
34	Психодіагностика комунікативної культури медика.	-	2	-	2
35	Сутність міжособистісної комунікації.	-	-	2	2
36	Особливості міжособистісного спілкування лікаря та хворого.	-	2	-	2
37	Психологічні особливості комунікативного процесу з особами, які перенесли психотравми	-	2	-	2
38	Мистецтво діалогу. Діалогічне спілкування.	-	-	2	2
39	Форми поведінки людини у взаємодії.	2	-	2	4
40	Візуальна психодіагностика.	2	-	-	2
41	Ставлення до хвороби: класифікація пацієнтів.	-	-	2	2
42	Спілкування і манера поведінки лікаря.	-	-	2	2
43	Слово лікаря, відвертість з хворим.	-	-	2	2
44	Психологія суїцидальної поведінки та психологія помирання.	-	-	2	2
45	Психотерапія для медичних працівників.	-	-	2	2
Усього за змістовим модулем 2		4	14		45
Усього за навчальною дисципліною		10	26	54	90
Методи навчання	Розповідь, пояснення, бесіда, "перевернуте навчання", робота з книгою, підготовка рефератів, анкетування, дебати, мозковий штурм; робота в малих групах, моделювання професійної діяльності, робота у віртуальному навчальному середовищі, виконання творчих та індивідуальних завдань, дискусія, вікторина, проблемно-орієнтоване навчання, кейс-метод, командно-орієнтоване навчання, дидактична гра, групова дискусія, проєктна діяльність, групові тренінги, рефлексивне слухання, мікрорікладання.				

Форми та методи оцінювання	Поточне, тематичне, підсумкове оцінювання, залік																																	
Система оцінювання	<p>Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.</p> <p><i>Оцінювання за формами контролю:</i></p> <table border="1" data-bbox="384 367 1505 456"> <tr> <th colspan="3">Підсумковий контроль</th> </tr> <tr> <td>Залік</td> <td>Min. – 0 балів</td> <td>Max. – 200 балів</td> </tr> </table> <p>Для здобувачів ступеня доктора філософії, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж <i>критично-розрахунковий мінімум (122 бали)</i> обов'язковим є <i>перескладання контролю</i>.</p> <p>При цьому, кількість балів:</p> <p>0-79 відповідає оцінці «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни; 80-118 відповідає оцінці «незадовільно»; 122-128 відповідає оцінці «задовільно» («достатньо»); 130-138 відповідає оцінці «задовільно»; 140-158 відповідає оцінці «добре»; 160-178 відповідає оцінці «добре» («дуже добре»); 180-200 відповідає оцінці «відмінно».</p> <p>Шкала відповідності:</p> <table border="1" data-bbox="368 1021 1474 1451"> <thead> <tr> <th colspan="2">За 200 – бальною шкалою</th> <th colspan="2">За чотирибальною шкалою</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A</td> <td>180-200</td> <td>5</td> <td>відмінно</td> </tr> <tr> <td>B</td> <td>160-178</td> <td rowspan="2">4</td> <td rowspan="2">добре</td> </tr> <tr> <td>C</td> <td>140-158</td> </tr> <tr> <td>D</td> <td>130-138</td> <td rowspan="2">3</td> <td rowspan="2">задовільно</td> </tr> <tr> <td>E</td> <td>122-128</td> </tr> <tr> <td>F_x</td> <td>80-118</td> <td rowspan="2">2</td> <td>не задовільно</td> </tr> <tr> <td>F</td> <td>0-79</td> <td>не задовільно (без права перездачі)</td> </tr> </tbody> </table>	Підсумковий контроль			Залік	Min. – 0 балів	Max. – 200 балів	За 200 – бальною шкалою		За чотирибальною шкалою		A	180-200	5	відмінно	B	160-178	4	добре	C	140-158	D	130-138	3	задовільно	E	122-128	F_x	80-118	2	не задовільно	F	0-79	не задовільно (без права перездачі)
Підсумковий контроль																																		
Залік	Min. – 0 балів	Max. – 200 балів																																
За 200 – бальною шкалою		За чотирибальною шкалою																																
A	180-200	5	відмінно																															
B	160-178	4	добре																															
C	140-158																																	
D	130-138	3	задовільно																															
E	122-128																																	
F_x	80-118	2	не задовільно																															
F	0-79		не задовільно (без права перездачі)																															
Матеріальн о-технічне та/або інформаційн е забезпеченн я	<p>Вивчення дисципліни, окрім іншого, забезпечується за допомогою віртуального освітнього середовища Moodle Полтавського державного медичного університету (https://moodle.pdmu.edu.ua/), де містяться матеріали лекцій, інтерактивні тестові завдання до лекцій і тем, що виносяться на семінарські заняття, підбірки навчальної літератури та нормативних документів, які регулюють питання у сфері вищої освіти.</p> <p>Допоміжні електронні ресурси, що можуть використовуються при опануванні освітнього компонента:</p> <ol style="list-style-type: none"> Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. Режим доступу: https://mon.gov.ua/ Офіційний сайт Національної академії педагогічних наук України. Наукова періодика НАПН. Режим доступу: https://naps.gov.ua/ua/activities/publishing/scientific/ 																																	

	<p>3. Матеріали з навчального предмету «Педагогіка» [Електронний ресурс] // Підручники онлайн. Режим доступу: http://textbooks.net.ua/content/category/43/70/49/.</p> <p>4. Освітній портал – все про освіту в Україні. Режим доступу: http://www.osvita.org.ua.</p> <p>5. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua</p> <p>6. Сайт Полтавської універсальної наукової бібліотеки імені І. П. Котляревського. Режим доступу: https://library.pl.ua/resursi/elektro_katalog/</p> <p>7. Сайт бібліотеки Полтавського державного медичного університету. Режим доступу: https://lib.pdmu.edu.ua/</p> <p>8. Репозитарій Полтавського державного медичного університету. Режим доступу: https://repository.pdmu.edu.ua/home</p> <p>При вивченні дисципліни також може використовуватися інтерактивна програма Nibelung, встановлена в комп'ютерному класі кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією.</p>
<p>Політика дисципліни</p>	<p><u>Обов'язки осіб, які навчаються в Університеті:</u> Особи, які навчаються в Університеті, зобов'язані:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) дотримуватися вимог чинного законодавства, Статуту Полтавського державного медичного університету, Правил внутрішнього розпорядку для учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету; 2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями; 3) виконувати вимоги освітньої-наукової програми, індивідуального навчального плану, дотримуючись академічної доброчесності та досягати визначених результатів навчання. <p><u>Відвідування занять:</u> аспіранти очної (вечірньої) форми навчання зобов'язані відвідати не менше, як 50 % від загального обсягу аудиторних занять, аспіранти заочної форми навчання – не менше 20 %.</p> <p><u>Визнання і перезарахування результатів навчання:</u> Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на дану дисципліну, забезпечуючи, таким чином, формування своєї індивідуальної освітньої траєкторії. Визнанню підлягають результати навчання, отримані у неформальній освіті, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі.</p> <p><u>Дотримання академічної доброчесності</u> здобувачами під час вивчення дисципліни передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного і підсумкового контролів;

	<ul style="list-style-type: none"> - посилання на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; - надання достовірної інформації по результати навчання; - дотримання норм законодавства про авторське право..
Викладачі	<p>Беляєва Олена Миколаївна – к.пед.н., доцент, завідувач кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією Полтавського державного медичного університету https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57193564540 https://orcid.org/0000-0001-9060-4753 https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=zMXHJVwAAAAJ</p> <p>Борисенко Володимир Васильович – доцент закладу вищої освіти кафедри психіатрії, наркології та медичної психології, к. мед. н., доцент</p>
Оригінальність навчальної дисципліни	Авторський курс
Розробники	<p>Беляєва Олена Миколаївна – к.пед.н., доцент, завідувач кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією Полтавського державного медичного університету;</p> <p>Борисенко Володимир Васильович – доцент закладу вищої освіти кафедри психіатрії, наркології та медичної психології, к. мед. н., доцент.</p>
Контакти	<p>Кафедра іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією Адреса: 36011, м. Полтава, вул. Шевченка, 23 Телефон: (05322) 60-87-04 e-mail: inmova@pdmu.edu.ua</p> <p>Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології Телефон: (0532) 64-81-60 psychiatry@pdmu.edu.ua</p>